

Handläggare
Venemalm Sofia, SCN
Lundström Ulf, AMN
Krehla Runa, KTN
Öqvist Annbritt, UBN

Datum
2016-12-02

Diarienummer
UBN-2016-0255

Utbildningsnämnden

Överenskommelse om partnerskap med TRIS- tjejers rätt i samhället

Förslag till beslut:

att godkänna överenskommelse om partnerskap med TRIS för perioden 2017-01-01 till och med 2019-12-31.

att överenskommelsen fastställs under förutsättning att arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och kulturnämnden godkänner och fastställer överenskommelsen enligt bilagt förslag.

att finansiera överenskommelsen om partnerskap med 357 tkr för år 2017.

att utse nämndens kontaktpolitiker med TRIS att representera nämnden i partnerskapets samverkansgrupp.

Sammanfattning

Socialnämnden uppdrog till socialförvaltningen, dnr SCN-2015-0218, att undersöka möjligheten att tillsammans med arbetsmarknads-, utbildnings- och kulturnämnderna ingå ett partnerskap med TRIS om de verksamheter och insatser organisationen beskrivit i sin ansökan om verksamhetsbidrag för år 2016.

För uppdraget finns en gemensam arbetsgrupp mellan socialförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, kulturförvaltningen, utbildningsförvaltningen och TRIS. Bilagt förslag till överenskommelse, **bilaga 1**, är framtaget i gemensam beredning och process.

Socialnämnden finansierar verksamheten med 663 tkr, arbetsmarknadsnämnden med 408 tkr utbildningsnämnden 357 tkr och kulturnämnden med 306 tkr.

Föredragning

Förslaget till överenskommelse utgår från av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer för partnerskap KSN-2016-1422, 2016-09-14 och från Överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK, KSN-2013-0274 om samverkan mellan Uppsala kommun och organisationer inom civila samhället.

Syftet med Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP)

Syftet med LÖK är att synliggöra och stärka ideella organisationers självständighet och oberoende samt att utveckla möjligheter för ideella organisationer att vara en viktig aktör inom välfärdsutveckling och att ge ideella organisationer en tydlig roll i kommunens samhällsplanering och demokratiska process. Ett IOP ger möjligheter för båda parter att uppfylla detta syfte och mål.

Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. I det civila samhället skapas utrymme för det engagemang och samarbete som utgör fundamentet i en fungerande demokrati. Utgångspunkten för samspelet och samverkan är att stöd och stimulans ska utgå ifrån den ideella organisationens integritet och självständighet.

För ideella organisationer erbjuder IOP en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling. För Uppsala kommun är partnerskap en möjlighet att medverka till sociala innovationer och alternativa former av sättet att utföra tjänster och sätt att lösa samhällsproblem. Partnerskap med IOP kan därigenom stimulera och utveckla metoder för att möta samhällsbehov som kommunen annars inte ensamt skulle möta.

Grundtanken med detta IOP är att erbjuda stöd och insatser till barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och. Tanken är att stärka individens frihet och främja integration, utveckling och möjligheten till god hälsa.

Syftet

Partnerskapet är en möjlighet för TRIS att vara en viktig aktör inom välfärdsutveckling. Partnerskapet ger förutsättningar för att arbeta med långsiktiga processer utifrån människors olika behov och förutsättningar, och är en möjlighet att utveckla samarbetet mellan berörda nämnder och TRIS. För TRIS innebär partnerskapet en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling med målgruppernas behov i fokus och dess positiva inverkan på samhället i stort. Gemensamt för samtliga målgrupper är syftet att erbjuda ett bra mottagande och stöd samt att skapa goda förutsättningar till integration och etablering i Uppsala.

Värdegrund

Detta partnerskap bygger på att TRIS och berörda nämnder i Uppsala kommun är likvärdiga partner med en ömsesidig respekt för varandras utgångspunkter och särart. Uppsala kommuns och TRIS långvariga relation kännetecknas av förtroende och tillit.

Partnerskapet ska bygga på respekt inför varandras olika förutsättningar, öppenhet och en dialog som karaktäriseras av ömsesidig tillit, lyhördhet och förståelse. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla relationen och förbättra respektive parts arbete. Även långsiktighet, transparens och acceptans för kritik är centrala i värdegrunden som denna överenskommelse vilar på.

Målgrupper

Målgrupper för denna överenskommelse är:

- Flickor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Nyanlända/ensamkommande flickor
- Pojkar och unga män som utsätts/riskerar utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
- Kvinnor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Kvinnor med utländsk bakgrund
- Kvinnor med särskilda sårbarhetsfaktorer
- Par som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.
- Yrkesverksamma inom berörda verksamhetsområden.

Verksamhetsområden

Verksamheter och aktiviteter som omfattas av överenskommelsen beskrivs på sidan 10-19. Mervärden som verksamheten genererar beskrivs på sidan 10.

Överenskommelsens innehåll

Överenskommelsen är indelad i två delar. I del ett, sidan 3-10, beskrivs förutsättningar för överenskommelsen med en behovsbeskrivning och värdegrund som central utgångspunkt. I del två, sidan 10-19 beskrivs TRIS åtaganden om verksamhet och insatser, mål och aktiviteter.

I del två, sidan 21, finns en beskrivning av organisation för samverkan. Där föreslås att det inrättas en styrgrupp med representanter från berörda förvaltningar och TRIS och en samverkansgrupp med representanter från berörda nämnder och TRIS styrelse. På sidan 25 beskrivs budget med kostnadsfördelning mellan berörda nämnder och TRIS.

I dialog med TRIS har framförts önskemål om insatser Uppsala kommun bör åta sig. Dessa finns beskrivna på sidan 20.

Ekonomiska konsekvenser

Den ekonomiska bidraget till TRIS rymms inom utbildningsnämndens budget. Verksamhetsbidraget för 2016 skrivs upp med 2 procent och överförs som ekonomisk ersättning till överenskommelsen om partnerskap.

Överenskommelsens budget omsluter totalt 4 335 000 kr varav TRIS finansierar 1 601 500 kr med egen insats. Den värderade timkostnaden av volontärinsatser är 1 000 000 kr. Timkostnaden 175 kr är fastställd utifrån av EU-projektet Leaders fastställd norm. TRIS finansierar därmed 60 % av den totala kostnaden.

Utbildningsnämnden finansierar överenskommelsen om partnerskap med 357 tkr, vilket är en uppräknig av verksamhetsbidraget för år 2016 med 2 %, arbetsmarknadsnämnden med 408 tkr, kulturnämnden med 306 tkr och socialnämnden med 663 tkr.

Överenskommelsen om partnerskap är långsiktig liksom nämndens ekonomiska ersättning. Nämndens ekonomiska ersättning regleras årligen i enlighet med Uppsala kommuns budgetbeslut. Ersättningens nivå ska för nästkommande kalenderår inte understiga stödet för innevarande kalenderår.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

**Överenskommelse om Idéburet Offentligt Partnerskap
mellan TRIS- tjejers rätt i samhället och social-, arbetsmarknads-,
kultur och utbildningsnämnderna i Uppsala kommun**

**Stöd och insatser till barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat
livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld
och förtryck.**

Innehållsförteckning

Del 1

Bakgrundsförutsättningar för överenskommelsen, sid. 3

Behovsbeskrivning

Syftet med överenskommelsen

Regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck i praktiken

Målgrupper

Värdegrund för partnerskapet, sid. 7

Partners, sid. 9

Överenskommelsens form och utgångspunkt, sid. 10

Mål och överenskomna insatser, sid. 10

Övergripande målsättning

Mervärden

Del 2

Beskrivning av insatser och verksamhet, sid.11

Beskrivning av organisationen TRIS

TRIS åtaganden, sid. 12

Verksamhetsområden

Mål

Aktiviteter

Mervärdesinsatser

Uppsala kommuns åtaganden, sid. 20

Organisation och samverkan, sid. 21

Styrnings- och ledningsorganisation

Samverkansgrupp

Kunskapsinhämtning och uppföljning, sid. 22

Finansiering och betalningsvillkor, sid. 22

Period för överenskommelsen, sid. 22

Budget, sid. 24

Underskrifter, sid. 26

Del 1

Bakgrundsförutsättningar för överenskommelsen

Utgångspunkten är Överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK, KSN-2013-0274 om samverkan mellan Uppsala kommun och organisationer inom social ekonomi (1). Syftet med LÖK är att synliggöra och stärka ideella organisationers självständighet och oberoende och att utveckla möjligheter för ideella organisationer att vara en viktig aktör inom välfärdsutveckling och att ge ideella organisationer en tydlig roll i kommunens samhällsplanering och demokratiska process. Ett Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP ger möjligheter för båda parter att uppfylla syfte och mål.

Den lokala överenskommelsen mellan Uppsala kommuns föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK innehåller principer för samverkan. Dessa principer knyter väl an till den nationella politiken för det civila samhället och fungerar som utgångspunkt för nämndernas partnerskap med TRIS- tjejs rätt i samhället. Principerna i den lokala överenskommelsen är:

- Principen om självständighet
- Principen om dialog
- Principen om samhällsutveckling
- Principen om kvalitet
- Principen om mångfald och integration

Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. I det civila samhället skapas utrymme för det engagemang och samarbete som utgör fundamentet i en fungerande demokrati. Utgångspunkten för samspelet och samverkan med civila samhället är att stöd och stimulans ska utgå ifrån den ideella organisationens integritet och självständighet.

För ideella organisationer erbjuder IOP en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling. För Uppsala kommun är partnerskap en möjlighet att medverka till sociala innovationer och alternativa former av sättet att utföra tjänster och sätt att lösa samhällsproblem. Partnerskap med IOP kan därigenom stimulera och utveckla metoder för att möta samhällsbehov som kommunen annars inte ensamt skulle möta.

Grundtanken med IOP i insatser och stöd till barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck är att skapa goda förutsättningar för behovsgrupperna i en trygg uppväxt- och samhällsmiljö. Tanken är att erbjuda stöd med insatser och nätverk som ger stabilitet och positiv utveckling för individer och samhället i stort.

Överenskommelsen bygger på samverkan med kommunala nämnder med ansvar för målgrupperna. TRIS kan erbjuda barn, unga och kvinnor ett alternativ till kommunens verksamheter och möjliggöra för behovsgrupperna att leva ett självvalt liv fritt från hedersnormer, begränsningar, förtryck och våld. Uppsala kommun ansvarar för att informera om insatser och möjligheter till samverkan och stöd och bidrar med stora delar av finansieringen.

Behovsbeskrivning för överenskommelsen

Hedersrelaterat förtryck och våld begränsar individens frihet och förhindrar integration, utveckling och möjligheten till god hälsa. TRIS möter framförallt flickor och kvinnor, men även barn och pojkar som lever i en hedersrelaterad värdegrund och som begränsas i sitt livsutrymme och utsätts för förtryck och våld. Begränsningar kan innebära att individen inte får umgås med vänner på fritiden, ha fritidsaktiviteter, delta i all skolundervisning eller inte tillåts förvärvsarbeta. Majoriteten får heller inte delta i ideella organisationers verksamheter. Könstypning och tvångsäktenskap är ytterligare exempel på hur man kontrollerar flickors och kvinnors sexualitet och livsutrymme genom våld och förtryck. För pojkar kan det handla om att man tvingas kontrollera sina systrar och andra kvinnliga släktingar, men även pojkar förväntas följa familjens och släktens vilja när det kommer till att välja sin framtida partner. Pojkar och flickor kan utsättas för korrigeringsresor, och/eller uppfostringsresor som innebär att den unge förmås att åka tillbaka till föräldrarnas ursprungsland där det sker en re-socialisation i enlighet med önskvärda normer och förväntningar. Unga som går i skolan har även restriktioner i form av att de inte får delta i all undervisning eller vara en del av skolans sociala aktiviteter. Vidare hindras kvinnor av sin familj/släkt från att lönearbeta på grund av hedersrelaterade normer/värderingar samt krav på att sköta hem- och omsorgsarbete.

De vanligaste områdena som våldsutsatta söker TRIS stöd i är; begränsningar i livsutrymmet, rädsla för tvångsäktenskap och könstypning, rädsla för att bli upptäckt med en partner, önsningar om att inte behöva bära slöja samt om att få lämna ett destruktivt sammanhang genom exempelvis hjälp med kontakt med socialtjänst, få komma till ett skyddat boende eller få ett eget boende.

Det hedersrelaterade förtrycket och våldet innehåller ofta kontroll via latent eller uttalade hot om våld, hot om ytterligare minskat handlingsutrymme och isolering samt hot om tvångsgifte. Majoriteten av de individer som TRIS möter har levt med hedersrelaterat förtryck och våld under större delen av sitt liv vilket tar sig uttryck i hög psykisk och fysisk ohälsa. Exempelvis är självskadebeteende och panikångest är vanligt förekommande hos målgruppen.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning är att betrakta som en särskilt sårbar grupp. Gruppen saknar ofta förmågan att söka hjälp och insynen är mycket begränsad då assistenter och gode män oftast är de som utövar våldet. Vidare är målgruppen särskilt utsatt när det gäller tvångsäktenskap där den enskilda inte har kognitiv förmåga att förstå vad ett äktenskap innebär. Det finns ett behov av att utveckla kunskaperna om målgruppen och dess utsatthet bland yrkesverksamma inom socialtjänst, LSS-verksamhet, skola, daglig verksamhet och fritidsverksamhet.

Demografin i Sverige i stort och också i Uppsala kommun är i förändring och med det ändras förutsättningarna för och utmaningarna i att möta medborgarnas behov. TRIS ser en ökning av antal besökande i organisationens samtliga verksamheter, som kan relateras till flyktingmottagandet. Exempelvis så ökar årligen antalet stödsökande och yrkesverksamma som vänder sig till TRIS verksamhet. År 2015 sökte sig 491 stödsökande och 193 yrkesverksamma till TRIS jourtelefon (exklusive de personer som kommer till TRIS öppna aktiviteter). Per september 2016 har 456 stödsökande fått hjälp genom TRIS samt 223 yrkesverksamma.

I de förebyggande aktiviteterna möter TRIS upp emot 150 flickor och kvinnor i veckan.

TRIS har identifierat behovet av trygga mötesplatser och kontaktvägar där målgruppen barn och kvinnor som riskerar att utsättas/utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld kan vistas utan förtryckande normer och värderingar. Mötesplatser där den egna individen kan få utrymme och möjlighet till att växa. TRIS erfar att målgruppen upplever att många av kommunens insatser riktar sig till pojkar. För att fler flickor med utlandsfödda föräldrar ska ta del av aktiviteter utanför skoltid behövs det dels riktade insatser till målgruppen och dels kompetensutveckling för personal i kommunens verksamheter.

Ungdomar som riskerar att utsättas/utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld och framförallt flickor, behöver trygga mötesplatserna som har personal med adekvat kompetens och lång erfarenhet av att arbeta med personer från målgruppen. Vidare behöver det finnas tillgång till anpassade insatser med stöd i skolarbete, möjligheten till hälsa, fritid och kultur, samtalsstöd, sociala forum, träffpunkter, stöd i myndighetskontakter samt arbetsmarknadsinsatser.

TRIS ser behov av en verksamhet där flickor och kvinnor som utsätts för/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld erbjuds en plattform där möjlighet till att utveckla ett eget nätverk utanför familjen, skapa egna mål, öka sin självkänsla och självbestämmande finns. TRIS ser att målgruppens tillgång till arbete och studier är begränsat, vilket bidrar till att framförallt unga flickor kringskärs sina grundläggande rättigheter och nekas aktiv delaktighet till flera av samhällets arenor.

Vidare behöver målgruppen få möjlighet till kunskap om sina rättigheter och skyldigheter men också få verktyg för hur man kan tillgodogöra sig sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter som medborgare. Målgruppen får sällan den kunskapen vilket skapar en rotlöshet, en känsla av att man inte tillhör det samhälle man lever i, vilket i förlängningen leder till utanförskap. För pojkar kan det i brist på identitet leda till att man söker sig till andra grupperingar och exempelvis radikaliserar, medan flickor kan utveckla ett självdestruktivt beteende och riskerar att hamna i exempelvis prostitution.

Målgrupperna TRIS möter har en inneboende rädsla och motstånd för myndigheter. Målgrupperna saknar kunskap om var man ska vända sig. I dessa ärenden behövs en stödfunktion som kan lotsa målgruppen till rätt myndighetsinstans och sedan vara ett stöd i den fortsatta kontakten.

TRIS ser även ett behov av en jourverksamhet för yrkesverksamma med kompetens i hedersrelaterat förtryck och våld. Flera kommunala verksamheter kontakter TRIS i både enskilda ärenden och i den förebyggande verksamheten.

Regeringens definition av hedersrelaterat förtryck och våld (2007:08:29)

Hedersrelaterat våld och förtryck har, liksom mäns våld mot kvinnor generellt, sin grund i kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa. Detta bekräftas av de rapporter som FN:s speciella rapportör om våld mot kvinnor har skrivit (se bl.a. Cultural practices in the family that are violent towards women [E/CN.4/2002/83] och Intersections between culture and violence against women [A/HRC/4/34]). Det finns många likheter i våldets struktur och mekanismer, t.ex. att våld och förtryck ofta utövas i en nära relation och att den våldsutsatta på olika sätt är beroende av och starkt känslomässigt bunden till förövaren eller förövarna. Synen på kvinnors och mäns sexualitet är central för att förstå våldets struktur och mekanismer både rörande mäns våld mot kvinnor generellt och hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck i praktiken

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet central och starkt knuten till kollektivet. I hederstänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhets i fokus och familjens rykte och anseende ses som avhängigt flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Detta förhållande kan vara mer eller mindre uttalat och kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar i flickors och kvinnors liv som berör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb och giftermål och skilsmässa. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär innebär att det kan finnas fler förövare av båda könen och att offren kan vara både kvinnor och män samt flickor och pojkar. Det kan också innebära att våldet sanktioneras av familjen och den närmaste omgivningen, även av andra kvinnor.

Hederstänkandet kan ta sig olika uttryck beroende på kulturella föreställningar och religion men är inte kopplat till någon specifik kultur eller religion. Hederstänkande kan även förekomma i icke-religiösa sammanhang.

Tvångsäktenskap och könsstympning är specifika företeelser som har sin grund ibland annat i föreställningen om att mäns och familjers heder är avhängiga kvinnors och flickors sexuella beteende. Arrangerade äktenskap har inte sällan starka inslag av påverkan och det kan vara svårt att avgöra om det är frågan om ett tvångsäktenskap. Att gå emot familjens tradition och önskemål från föräldrar och andra släktingar kan för den enskilda flickan eller kvinnan, och även för unga män, vara så kännbart att det i praktiken inte är ett möjligt alternativ. Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar också homo- och bisexuella av båda könen, samt transpersoner.

Målgrupper

TRIS huvudsakliga målgrupp inom detta partnerskap är flickor och kvinnor med eller utan intellektuell funktionsnedsättning som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld, men även pojkar som riskerar att utsättas/utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld.

Barn/ungdomar:

- Flickor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Nyanlända/ensamkommande flickor
- Pojkar och unga män som utsätts/riskerar utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Vuxna:

- Kvinnor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Kvinnor med utländsk bakgrund
- Kvinnor med särskilda sårbarhetsfaktorer
- Par som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.

Yrkesverksamma:

- Inom berörda verksamhetsområden.

Syftet med överenskommelsen

Partnerskapet är en möjlighet för TRIS att vara en viktig aktör inom välfärdsutvecklingen. Partnerskapet ger förutsättningar för att arbeta med långsiktiga processer utifrån människors olika behov och förutsättningar, och är en möjlighet att utveckla samarbetet mellan berörda nämnder i Uppsala kommun och TRIS. För TRIS innebär partnerskapet en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling med målgruppernas behov i fokus och dess positiva inverkan på samhället i stort.

Syftet med partnerskapet kopplat till målgruppen är att skapa långsiktiga, välfungerande och kvalitetsmässiga lösningar där TRIS är en viktig aktör i förbättringen av målgruppernas levnadsvillkor och möjlighet till integration och jämställdhet. Partnerskapet utgör en möjlighet att skapa arenor för målgruppen att mötas i.

TRIS ser ett partnerskap som en möjlighet att skapa en kontinuitet och trygghet i verksamheten både hos personal och hos stödsökande. I den förstnämnda gruppen ser vi behov av att utveckla den psykosociala arbetsmiljön då TRIS personal hanterar komplicerade frågor och fall. All personal på TRIS arbetar mer eller mindre direkt med våldsutsatta personer, vilket ökar risken för sekundär traumatisering.

Värdegrund för partnerskapet

Detta partnerskap bygger på att TRIS och berörda nämnder i Uppsala kommun är två likvärdiga partner med en ömsesidig respekt för varandras utgångspunkter och särart. Uppsala kommuns och TRIS långvariga relation kännetecknas av förtroende och tillit.

Partnerskapet ska bygga på respekt inför varandras olika förutsättningar, öppenhet och dialog som karaktäriseras av ömsesidig tillit, lyhördhet och förståelse. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla relationen och förbättra respektive parts arbete. Även långsiktighet, transparens och acceptans för kritik är centrala i värdegrunden som denna överenskommelse vilar på. Vidare bygger överenskommelsen på varsam och respektfull hantering av de offentliga medel som möjliggör verksamheten.

TRIS ansluter sig till idén om de grundläggande mänskliga rättigheterna, lika för alla oavsett kön, etnicitet, religion, ålder, funktionsnedsättning och sexuell läggning. TRIS anser att människor är fria att leva ett självvalt liv där de har möjlighet till att tillägna sig nya sociala normer, känna solidaritet och gemenskap med nya grupper och kulturer. En förutsättning för detta är dock frihet från alla former av tvång och förtryck. TRIS anser följaktligen också att alla har rätt att fritt foga över sin egen sexualitet samt att fritt välja partners.

Samverkande parter behöver ha en samsyn kring arbetsmetoder och förhållningssätt. Den gemensamma värdegrunden tar sig uttryck i hur vi bemöter varje person och är en förutsättning för att lyckas med verksamheten. Den gemensamma värdegrund som varje samverkande part förväntas dela och bära utgår från dessa källor:

1. *FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna*. Här fastslås människans lika värde och lika rättigheter.

2. *FN:s deklaration om barns rättigheter (barnkonventionen).*
3. *Uppsala kommuns policy om social hållbarhet.* Här fastslås att Uppsala kommun bidrar aktivt till att förhindra människors utanförskap. Så många som möjligt ska vara inkluderade i samhälle och arbetsliv. Ett hållbart samhälle innebär att social sammanhållning, ekonomisk utveckling och välfärd förenas med en god och trygg miljö för medborgarna. Utmaningarna i ett samhälle som ständigt förändras är många. Med kraft, engagemang, och tydlig inriktning ökar möjligheten att nå en långsiktigt hållbar utveckling.
4. *Regeringens jämställdhetspolitiska mål.* Jämställdhet fokuserar på skillnader och likheter mellan könen, d.v.s. mellan kvinnor och män eller pojkar och flickor. De satta jämställdhetspolitiska målen är: **En jämn fördelning av makt och inflytande.** Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. **Ekonomisk jämställdhet.** Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. **En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.** Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. **Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.** Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Partnerskapet mellan Uppsala kommun och TRIS utgår från att statens satta jämställdhetspolitiska mål konkretiseras och möjliggörs för TRIS målgrupp främst med fokus på det sista målet; *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.*

Samarbeten mellan de samverkande parterna ska kännetecknas av öppenhet och gemensamt lärande och parterna förbinder sig att:

- Sträva efter ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt till varandra som samverkansparter.
- Samverka för ett gemensamt lärande kring målgrupperna för utveckling av arbetsmetoder och för att sprida erfarenheterna vidare.

Hur arbetet med värdegrundsrelaterade frågor bedrivs i verksamheten konkretiseras i bilagor för respektive insats.

Partners

Denna överenskommelse har ingåtts mellan:

Offentlig sektor: Uppsala kommun; socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden.

Idéburen sektor: Föreningen TRIS- tjejers rätt i samhället.

TRIS är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som arbetar mot hedersrelaterat förtryck och våld och arbetar utifrån alla människors lika värde och förmågor. TRIS arbete utgör såväl ett mervärde för de människor de möter, som ett komplement till Uppsala kommuns ordinarie verksamheter genom verksamhetsformer och insatser som Uppsala kommun inte erbjuder.

Parternas inbördes relation

Undertecknande parter i denna överenskommelse betraktas som självständiga och jämbördiga aktörer. Varje parts integritet och oberoende ska respekteras. Parterna ansvarar var för sig för sin insats i arbetet och varje parts särart och mervärde ses som en tillgång för partnerskapet.

Överenskommelsens form och utgångspunkt

De avtalade verksamheterna ska utgå från dels politiska beslut och dels organisationens beslut som:

- Överenskommelse om samverkan mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK.
- Kommunfullmäktiges budget samt mål och inriktningsdokument
- Lagstiftningar kring berörda målgrupper.
- TRIS beslut om verksamhetsplanering, inriktning samt budget (Styrelsebeslut och årsstämmobeslut).

Denna överenskommelse reglerar mål, syfte, värdegrund för arbetet med målgruppen.

Till denna övergripande överenskommelse knyts specifika insatser formulerade i överenskommelsens del 2. Insatserna kan vid behov och över tid förändras, bytas ut eller helt utgå utan att det Idéburens Offentliga Partnerskapet behöver omförhandlas, under förutsättning att avtalets mål, syfte, värdegrund för arbetet med målgrupperna inte förändras.

I del 1 och 2 beskrivs de specifika insatserna, dess innehåll, upplägg, tidsperiod samt ekonomiska förutsättningar. I dokumentet beskrivs också de olika insatser TRIS ansvarar för och vilka mervärden som partnerskapet ger. Detta utgör en del av partnerskapet.

Vardera part bär ansvaret för sin del av insatserna såsom de beskrivs i särskild bilaga. Uppsala kommun bär ansvaret för att skapa förutsättningar för god samverkan med kommunens egna verksamheter såsom socialtjänst, arbetsmarknad, skola och utbildning samt fritids- och kulturverksamhet.

Mål och överenskomna insatser

Övergripande målsättning

Målet med överenskommelsen är att genom samverkan mellan TRIS och Uppsala kommun skapa goda förutsättningar för målgrupperna.

Verksamheten ska vara präglad av professionalitet, engagemang och kompetens– och att där dra nytta av TRIS kunskaper, starka volontärnätverk och långsiktiga medmänskliga engagemang. Målet är dessutom ett gemensamt lärande och metodutveckling som på sikt kan sprida sig också avseende upplägg och innehåll till andra aktuella samhällsutmaningar i Uppsala kommun.

Genom TRIS vill berörda nämnder i Uppsala kommun ta tillvara organisationens engagemang och verksamhet för barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts och/eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare ser Uppsala kommun ett stort värde i organisationens mångåriga arbete och dokumenterade erfarenhet av målgrupperna. Med partnerskapet ges bättre förutsättningar till sammanhållna helhetslösningar för målgrupperna.

Berörda nämnder i Uppsala kommun ser TRIS som en viktig samarbetspart med en verksamhet som är ett berikande komplement till nämndernas insatser för målgrupperna.

Mervärden

Partnerskapets fokus på områden som kompletterar nämndens ordinarie verksamhet bidrar till ett rikare utbud av service och tjänster till kommuninvånarna. Vidare erbjuder TRIS via sin volontärverksamhet en möjlighet för kommunmedborgare att vara en del av ett lokalt, demokratiska och integrationsfrämjande förändringsarbete.

Med ett partnerskap ges TRIS möjlighet att utveckla och bygga upp en stabilare organisation som kan erbjuda anställda och volontärer extern handledning, utbildning och trygga anställningsformer. Vidare kommer partnerskapet lägga en grund till att vidareutveckla förebyggande verksamhet och nå ut till fler invånare i kommunen genom ökad informationsspridning. För stödsökande innebär partnerskapet kontinuitet i de olika verksamheterna och en trygghet med vetenskapen om att verksamheten kommer att finnas kvar nästa termin och flera år framåt. Det innebär också att TRIS på ett mer tillfredställande sätt kan omhänderta stödsökandes önskemål om hur verksamheten skulle kunna utvecklas. Det kommer vidare innebära att TRIS kan utveckla stödet till grupper som man idag inte har riktad och öppen gruppverksamhet till.

Del 2

Beskrivning av insatser och verksamhet

Ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) har tecknats för perioden 2017-01-01 till 2019-12-31. För partnerskapet har det upprättats en överenskommelse som reglerar mål, syfte och värdegrund för arbetet med målgrupperna. Till denna övergripande överenskommelse knyts specifika insatser formulerade i denna bilaga. Insatserna kan vid behov över tid förändras, bytas ut eller helt utgå utan att överenskommelsen behöver omförhandlas. Samtliga insatser förutsätts följa huvudöverenskommelsen. Om inte kan insatser omförhandlas i enlighet med denna överenskommelse.

Beskrivning av organisationen TRIS- tjejers rätt i samhället

TRIS är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som sedan 2002 arbetar mot hedersrelaterat förtryck och våld. Idag har TRIS vuxit till att vara en av landets stora ideella organisationer som arbetar förebyggande, akut- och kompetenshöjande mot hedersrelaterat förtryck våld.

TRIS organisation består av en ideell styrelse, medlemmar, ett Uppsalabaserat kansli. Styrelsen väljs av medlemmarna vid årsmötet vilket är organisationens högst beslutande organ, antalet medlemmar var under år 2015 340 och antalet volontärer ett femtiotal. TRIS volontärer är verksamma i flera olika områden bland annat; läxhjälp, som stödpersoner och inom opinions-informations- och evenemangsområdet. I TRIS verksamhet ingår även nationella arbetsgrupper som arbetar opinionsbildande och bevakar området i deras stad/kommun/län. När det gäller barn och ungdomar har TRIS förebyggande verksamhet enligt lag ett bör-ansvar att orosanmäla barn och ungdomar som misstänks utsättas/utsätts för förtryck och våld.

Vision

TRIS verkar för ett Sverige fritt från hedersnormer, begränsningar, förtryck och våld som drabbar barn likväl som vuxna. TRIS huvudsakliga mål är att barn, både flickor och pojkar, samt kvinnor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld ska kunna leva ett självvalt liv där de får utrymme och möjlighet att utvecklas och integreras i majoritetssamhället. TRIS motarbetar aktivt förtryckande och förnedrande traditioner som hindrar individers utveckling såsom förbud mot utbildning och lönearbete, förbud mot att förfoga över materiella resurser, förbud mot att medverka i sociala aktiviteter, begränsningar i rörelsefriheten, uteslutning ur gruppgemenskap, tvångsäktenskap samt könsstympning. Organisationen arbetar för en öppen debatt, ett fritt flöde av information, samt fri forskning rörande de strukturer och mekanismer som leder till förtryck av människor. TRIS ska även arbeta för att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland politiker, myndigheter och yrkesverksamma.

Mål med TRIS verksamhet

- Att förebygga hedersrelaterat förtryck och våld: målet med TRIS förebyggande arbete är att möjliggöra för barn och kvinnor att vara en del av majoritetssamhället och att utöka livsutrymmet både fysiskt och i tanken för att därigenom skapa förutsättningar för ett liv utan förtryck och våld.
- Att arbeta akut med hedersvåldsutsatta: målet med TRIS akuta arbete är att erbjuda stöd- och motivationssamtal, krissamtal samt praktiskt stöd till hedersvåldsutsatta

kvinnor, par och barn samt erbjuda skydd genom bland annat TRIS nationella journalsamtal och skyddade boende.

- Att sprida kunskap och metoder gällande hedersrelaterat förtryck och våld: målet är att sprida den kunskap och de metoder som TRIS tagit fram till yrkesverksamma och andra som möter personer med eller utan intellektuell funktionsnedsättning som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.

TRIS verksamhet har följande tre grunder:

- Den förebyggande verksamheten
- Den akuta verksamheten
- Metod- och utbildningsverksamheten

TRIS integrationsarbete utgår från modellen att individen är den som ska integreras, inte grupper, samt att integrationsarbetet måste inkludera ett tydligt jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Hedersrelaterade normer och begränsningar är i sig ett hinder för integration.

Verksamhetsområden inom ramen för överenskommelsen;

- Öppen tjejverksamhet
- Sommaraktiviteter
- Simkurser för flickor
- Kvinnogrupper
- Öppen stödverksamhet
- Kvalitetssäkring och utveckling av TRIS verksamheter

TRIS- tjejers rätt i samhällets åtaganden kopplade till överenskommelsen

Öppen tjejverksamhet

”TRIS tjejgruppsverksamhet ska följa målet för den nationella ungdomspolitiken med fokus på TRIS målgrupp. Unga kvinnor och flickor som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar ska kunna ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. TRIS ska stödja målgruppens strävan till meningsfulla fritidssysselsättningar. TRIS ska arbeta opinionsbildande med utgångspunkt i Konventionen om barnets rättigheter (CRC). Alla insatser inom TRIS tjejgruppsverksamhet ska ha ett köns- och ungdomsperspektiv som innebär att nämnda målgrupp ska få förutsättningar att bli självständiga samt ha möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande över sin egen livssituation liksom få ökat inflytande i samhällsfrågor som berör dem och deras framtid i Sverige.”

Syfte och bakgrund

Syftet med verksamheten är att skapa en arena och en mötesplats för flickor i Uppsala som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar. TRIS erfar att många av kommunens insatser är riktade till pojkar med utlandsfödda föräldrar men mer sällan till flickor med utlandsfödda föräldrar som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar och/eller har skyddade personuppgifter. Målgruppen saknar stöd i skolarbetet eftersom hushållsnära arbete är prioriterat framför läxläsning och fritidsaktiviteter. Detta bidrar till att målgruppen känner ett ökat utanförskap i samhället.

Målgrupp

- Flickor i åldrarna 10-25år
- Nyanlända flickor 10-25år
- Ensamkommande flickor 10-25år

Delmål

- Att målgruppen ska få ett ökat handlingsutrymme och självbestämmande (AMN, SCN, KTN, UTN)
- Att målgruppen ska stärkas till att ta klivet ut till majoritetssamhället och bygga en plattform i majoritetssamhället (AMN, SCN, KTN, UTN)
- Erbjuda målgruppen en trygg mötesplats (KTN)
- Tillgodose målgruppen en meningsfull fritid (KTN)
- Möjliggöra för målgruppen att gå ut grund och gymnasieskolan, språkintrödn, SFI-utbildningen eller liknande program med fullständiga betyg (AMN & UTN)
- Möjliggöra för målgruppen att få information om arbetsrätt och stödja målgruppen till närma sig arbetsmarknaden (AMN)
- Ge målgruppen tillgång till demokratiska processer och försäkringssystem (AMN & UTN)
- Att i ett tidigt skede upptäcka målgruppen som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld (SCN, UTN, AMN, KTN)
- Ett liv utan våld – öka målgruppens kunskaper om internationella konventioner som Sverige skrivit under samt information om vad som är brottslig gärning enligt svensk lagstiftning (SCN).
- Att målgruppen under och efter en skyddsplacering ska tillgodogöra sig ett nytt sammanhang, ett nytt nätverk och en meningsfull fritid för att inte återvända till en våldsam och destruktiv livssituation (SCN & KTN)
- Få en ökad psykisk och fysisk hälsa (SCN, KTN, AMN, UTN)
- Kvalitetssäkra samt utveckla insatsen till målgruppen (TRIS)
- Dokumentera och utvärdera (TRIS)

Genomförande

Inledningsvis inför varje termin kommer TRIS arbeta för rekrytering av fler deltagare och läxhjälpare. Deltagare kommer att rekryteras genom marknadsföring till Uppsalas grund- och gymnasieskolor samt genom att erbjuda skolor besök från TRIS för att presentera verksamheten. HVB-hem och asylboende får också information om verksamheten.

Rekrytering av läxhjälpare kommer framförallt att ske genom Uppsala Universitet där affischer kommer att sättas upp på de olika campusen samt genom kontakt med olika programs föreningar för att rekrytera studenter. Rekryterade läxhjälpare kommer erbjudas utbildning om hedersrelaterat förtryck och våld och kommer alla att ha en genomgång om TRIS värdegrund och riktlinjer för arbetet med målgruppen. Parallellt med rekrytering av nya deltagare och läxhjälpare kommer terminen att planeras och samordnas; exempelvis ska matplanering göras, utbildningstillfälle och handledning för läxhjälpare ska planeras, förbereda målkort för deltagande tjejer, inventering av material så som böcker, datorer, pennor m.m. Vidare ska aktiviteter, studiebesök, gruppträffar, inspirationsföreläsningar m.m. planeras in. Gruppträffar kommer att utgå från TRIS egna metodmaterial samt andra tjej- och killgruppsmaterial.

1-2 gånger i veckan under vår samt hösttermin kommer TRIS att erbjuda läxhjälp under eftermiddag och kvällstid. Målet är att alla deltagarna ska få varsin läxhjälp. Läxhjälparna

är kvinnor i olika åldrar (18 år och uppåt) som studerar på gymnasiet och universitet samt kvinnor som arbetar inom olika branscher. TRIS vill att deltagarna ska få en så bred representation som möjligt över vad ens framtida möjligheter kan vara. Deltagare som inte vill ha läxhjälp kommer istället att erbjudas delta i TRIS träffpunkt och ha möjlighet till bl.a. filmvisning, pyssel, låna dator, fika med andra deltagare eller samtala med socionom som alltid kommer att vara på plats. Under läxhjälpstillfället erbjuds målgruppen samt läxhjälpare middag som man äter gemensamt.

1-2 gånger i veckan kommer TRIS att erbjuda gruppträffar som kommer att bestå av värderingsövningar, presentationer och övningar som berör olika teman för varje vecka. Exempel på teman är barnkonventionen, kärlek, sex- och samlevnad, hälsa, självförsörjning, rykten m.m.

Under varje termin kommer TRIS att genomföra studiebesök, inspirationsföreläsningar och hälsofrämjande aktiviteter. Studiebesök som TRIS exempelvis planerar är att besöka Uppsalas stadsbibliotek, Kodcentrum och Ungdomshälsan. Förslag för inspirationsföreläsningar är att bjuda in arbetsförmedlare, idrottsprofiler, och kvinnor med egna företag. Slutligen kommer TRIS att erbjuda hälsofrämjande aktiviteter 1-2 gånger/termin, det kommer huvudsakligen att genomföras i samverkan med idrottsföreningar och andra träningsanläggningar i syfte att introducera målgruppen till andra arenor med fokus på fysisk hälsa.

Dokumentation

Efter varje termin kommer deltagare och läxhjälpare att fylla i en utvärderingsenkät för att se om projektets syfte uppfyllts. TRIS personal kommer även utvärdera sina insatser för att kvalitetssäkra verksamheten genom projektanteckningar.

Sommaraktiviteter

”TRIS verkar för att unga kvinnor och flickor inte ska behöva tillbringa sommarlovet isolerad och ständigt övervakad. TRIS målgrupp ska kunna njuta av sitt sommarlov och få möjlighet till social samvaro med vänner. Målgruppen ska även få stöd i att klara av sommarjobb och/eller studier. TRIS arbetar också för att motverka att unga kvinnor och flickor blir bortförda från landet och med risk för att bli bortgift och könsstympad eller utsatt för ”korrektionsresor” eller ”resocialiseringsresor”. Skyddsplacerade unga kvinnor och flickor i Uppsala kommun ska få tillgång till TRIS sommarlovsaktiviteter för att orka stanna kvar i sin placering.”

Syfte och bakgrund

Den målgrupp som TRIS möter är oftast starkt begränsade och tillåts sällan delta i vanligt förekommande ungdomsaktiviteter och/eller sommarjobb/studier. Exempel på aktiviteter som TRIS målgrupp sällan får ta del av är deltagande på fritidsgården, åka på skolutflykter eller gå på bio med sina kompisar. Målgruppen tvingas tacka nej till erbjudet sommarjobb om arbetet sker i könsintegrerade miljöer och/eller innebär skiftarbete med sena kvällar/nätter. Målgruppen hindras även från att delta i sommarkurser/SFI eller sommarskola. Under somrarna då skolan stänger blir målgruppen ofta väldigt isolerade. Oftast tar kommunens olika verksamheter sommaruppehåll och/eller har begränsade öppettider. Detta medför att utsatta grupper blir än mer isolerade. Vidare riskerar unga kvinnor och flickor att bli bortgifta/förlovade eller könsstympade under sommaren. En stor andel av TRIS målgrupp är dessutom ensamkommande vilket bidrar till en än mer ökad isolering under sommaren. Syftet med TRIS sommaraktiviteter är därför att förebygga isolering och tillgodose målgruppen med en meningsfull fritid, öka förutsättningen för sommarjobb/studier samt förhindra tvångsäktenskap och könsstymning. Vidare placeras ofta unga kvinnor och flickor strax innan sommarlovet och detta medför total isolering och risk för återvändande till våldsutövarna. För att motverka detta behöver nämnda individer meningsfull sysselsättning, fritid och alternativa nätverk under sommarlovet.

TRIS har även erfarenhet av mammor som är rädda och oroliga för vad som kommer att hända med deras barn om de återvänder till hemlandet under lovet. För att ge dem ett alternativ och motivera dessa kvinnor till att stanna i Sverige med sin familj kommer TRIS att erbjuda kvinnoaktiviteter under sommaren. Sommaraktiviteterna för kvinnor syftar även till att bryta isolering bland nyanlända kvinnor och erbjuda delaktighet, gemenskap samt sysselsättning.

Målgrupp

- Flickor i åldrarna 10-25år (inklusive nyanlända och ensamkommande tjejer)
- Nyanlända kvinnor

Delmål

- Att bryta målgruppens isolering (KTN & SCN)
- Att stödja målgruppen så att de klarar av sitt sommarjobb och/eller studier (AMN)
- Tillgodose målgruppen en meningsfull fritid (KTN)
- Att förebygga barn- och tvångsäktenskapsresor (SCN, UTN)
- Att förebygga könsstymningsresor (SCN, UTN)
- Att erbjuda målgruppen en mötesplats (KTN)
- Att förebygga återvändande av skyddsplacerade (SCN)
- Kvalitetssäkra samt utveckla insatsen till målgruppen (TRIS)
- Dokumentera och utvärdera (TRIS)

Genomförande

TRIS kommer att erbjuda öppet hus för målgruppen där deltagare har möjlighet att umgås, vila, kolla på film, läsa eller samtala med kurator. Dessutom kommer TRIS erbjuda samhällsstöd, både praktiskt och teoretiskt. TRIS kommer att erbjuda aktiviteter så som studiebesök (exempelvis muséer), stadsvandring, picknick m.m. Planeringen av sommaraktiviteter kommer att ske under våren-

Dokumentation

Under sommaraktiviteter kommer deltagare ges möjlighet att fylla i en utvärderingsenkät samt intervjuas för att utvärdera och mäta måluppfyllelse. TRIS personal kommer även utvärdera sina insatser för att kvalitetssäkra verksamheten genom projektanteckningar.

Simkurser

TRIS kommer att ha simkurser för flickor i åldrarna 10-20år. Simkurser för unga med inskränkt livsutrymme som riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld måste ske under noggranna och granskade former. Detta ställer stora krav både på kommunen, TRIS samt medverkande samarbetspartner. Bland annat kräver verksamheten stora kunskaper samt lång erfarenhet av målgruppens särskilda sårbarhetsfaktorer. Verksamheten kräver även mycket goda kunskaper inom socialtjänstlagstiftning samt socialt arbete med målgruppen.

Delmål

- Möjliggöra simkunnighet och vattenvana hos målgruppen. (UTN)
- Möjliggöra godkänt betyg i idrott och hälsa genom att deltagarna får lära sig att simma. (UTN)
- Tillgodose målgruppen en meningsfull fritid (KTN)
- Att förebygga barn- och tvångsäktenskapsresor (SCN, UTN)
- Att förebygga könsstymningsresor (SCN, UTN)

- Att erbjuda målgruppen en mötesplats (KTN)

Kvinnogrupper

”TRIS kvinnogrupsverksamhet ska följa regeringens nationella jämställdhetspolitiska mål och verka för att TRIS målgrupp ska ha makt att forma samhället och sina egna liv. Arbetet på TRIS ska sträva efter att öka kvinnors möjligheter att använda sina förmågor och leva ett sant mänskligt liv. Arbetet ska präglas av humanitet och tolerans för människors olikheter. TRIS fokus ska främst vara ekonomisk självständighet, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt ökade möjligheter för kvinnor att få en meningsfull fritid och ta del av kommunens kultur- och fritidsverksamhet. TRIS ska motarbeta kvinnoförtryck genom att öka kvinnors ekonomiska självständighet. Egen inkomst försvårar att en individ blir kontrollerad. Egen försörjning möjliggör också för kvinnor att lämna destruktiva relationer. Ekonomisk självständighet kräver utbildning, kunskaper om samhället, kännedom om rättigheter och skyldigheter samt information om arbetsmarknadspolitiska insatser. För att TRIS målgrupp ska kunna bli ekonomiskt självständiga ska TRIS verka för att sänka trösklarna för kvinnorna att ta sig in på arbetsmarknaden genom målgruppsanpassade aktiviteter som ökar kvinnors incitament att våga ta steget ut till egen försörjning. TRIS ska även arbeta för att stödja kvinnor som på grund av omständigheter i sina familjer hindras från att bli ekonomisk självständiga.”

Syfte och bakgrund

Sedan år 2008 har TRIS arbetat med unga och vuxna nyanlända kvinnor för att stärka och förbereda målgruppen till att ta sig ut i majoritetssamhället. Fokusområden har varit arbetsmarknad, den civila sektorn samt social och kulturell integration. Dessa kvinnor har ett flertal sårbarhetsfaktorer; exempelvis kan de inte det svenska språket eller det svenska systemet, de har ofta varit med om traumatiska händelser så som krig, könsstympning, våldtäkter, barn- och tvångsäktenskap och de arbetsmarknadsinsatser som samhället erbjuder är oftast anpassade för män. Vidare vittnar TRIS om att en del av de kvinnor som TRIS möter motarbetas av sin egen familj/släkt i strävan om att bli självförsörjande. Slutligen är TRIS erfarenhet att målgruppen sällan får möjlighet till en egen fritidssysselsättning, kulturella upplevelser och social samvaro med vänner och i nätverk utöver familj/släkt. Målgruppen har ofta ansvaret för en mycket stor del av det obetalda arbetet hemma samt omsorg om barnen och äldre. Detta leder till isolering och utanförskap som hindrar dessa kvinnor till att integreras och ta kliv ut i majoritetssamhället. Syftet med TRIS kvinnogrupper är att skapa en plattform för erfarenhetsutbyte, nätverkande och sysselsättning för att bryta isolering. Plattformen ska möjliggöra och öka förutsättningarna för integration genom en egen hållbar försörjning och egenvald fritid. Syftet är att stödja kvinnor till utvidgad livsutrymme, större omvärldskunskap, introduktion till nya kulturupplevelser (utöver den egna kulturella kontexten) samt ökad möjlighet att hitta nya nätverk via egenvalda aktiviteter. Många kvinnor har inneboende förmågor och stor potential att förverkliga sig själva, men behöver stöd och tillgång till rätt verktyg för att kunna uppnå sin potential.

Målgrupp

- Nyanlända kvinnor
- Kvinnor med utländsk bakgrund

Delmål

- Erbjuder målgruppen en plattform för erfarenhetsutbyte, nätverkande och sysselsättning (AMN)
- Bryter isolering bland målgruppen (SCN, AMN, UTN, KTN)
- Tillgodose individen teoretiska kunskaper och praktiska erfarenheter för hur de kan söka arbete, utbildning eller starta eget företag (AMN)

- Ge deltagarna möjlighet att identifiera sina resurser och sätta upp konkreta kortsiktiga och långsiktiga mål (AMN)
- Ge deltagarna möjlighet att identifiera yttre faktorer och omständigheter, såsom normer inom familj/släkt, som hindrar dem från att bli ekonomiskt självständiga (AMN, SCN)
- Öka målgruppens kunskaper om arbetsrelaterade frågor, arbetsmiljö, försäkringar samt social samvaro på arbetsplatser (AMN, KTN)
- Öka målgruppens förutsättningar för integration genom social och kulturell integration exempelvis studiebesök och introduktion av fler arenor inom Uppsala, så som bibliotek, museum, teater, film och olika arbetsplatser och myndigheter (AMN & KTN)
- Social och kulturell integration, genom ökad kunskap om seder och bruk i majoritetssamhället, högtider och signifikanta personer som exempelvis Astrid Lindgren, Alfred Nobel, Daniel Ek m.m. (KTN)
- Arbeta för ökad fysisk, psykisk och social välbefinnande hos målgruppen (SCN, AMN, KTN, UTN)
- Kvalitetssäkra samt utveckla insatsen till målgruppen (TRIS)
- Dokumentera och utvärdera (TRIS)

Genomförande

Genom arbetsförmedlingen samt genom de deltagare TRIS redan är i kontakt med kommer information om kvinnogrupper och kvinnoaktiviteter att spridas. Parallellt med rekryteringen av nya deltagare kommer terminen att planeras och samordnas; exempelvis gruppträffarnas innehåll planeras, förbereda målkort för deltagande kvinnor, inventering av material så som böcker, datorer, pennor m.m. Vidare ska aktiviteter, studiebesök, gruppträffar, inspirationsföreläsningar m.m. planeras in. TRIS kommer att erbjuda kvinnogrupper, studiebesök och informationsföreläsningar. Studiebesök som TRIS planerar är bl.a. Uppsalas stadsbibliotek, Arbetsförmedlingen och andra organisationer så som Röda korset. Förslag på informationsföreläsningar är tema migrationsrätt, bostadssökande och allmän civilrätt. Målgruppen kommer även bli erbjuden hälsofrämjande aktiviteter ca 10 gånger/termin i form av bland annat vattenvana och simning. Slutligen kommer målgruppen tillsammans med TRIS att skapa kreativa verkstäder så som sykurser, matlagningskurser, målarkurser, läscirklar m.m.

Dokumentation

Vid slutet av varje termin kommer deltagarna fylla i en utvärderingsenkät samt intervjuas för att utvärdera och mäta måluppfyllelse. TRIS personal kommer även utvärdera sina insatser för att kvalitetssäkra verksamheten genom projektanteckningar.

Öppen stödverksamhet

”TRIS öppna stödverksamhet ska verka för att uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Vidare ska TRIS arbete följa den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55) och aktuell lagstiftning. TRIS ska arbeta opinionsbildande med utgångspunkt i Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) samt Konventionen om barnets rättigheter (CRC). TRIS ska utgå från såväl nationell som internationell forskning om hedersrelaterat förtryck och våld och särskilt beakta målgrupps specifika sårbarhetsfaktorer i arbetet med våldsutsatta. TRIS ska även sträva efter att använda standardiserade och evidensbaserade bedömningsinstrument. Allt arbete på den öppna stödverksamheten ska utgå från en humanistisk människosyn. Alla människor har lika värde och har rätt att göra självvalda val och rätt att påverka sin livssituation. Att varje människa är unik och att varje människa kan utvecklas utifrån sin egen kapacitet ska vara utgångspunkten i allt arbete. TRIS arbete ska inte ta hänsyn till kulturella, traditionsbundna och/eller religiösa uttryck som kränker kvinnor och barns rätt till ett självvalt liv fri från hot och våld.”

Syfte och bakgrund

TRIS har arbetat med hedersvåldsutsatta kvinnor och barn sedan starten år 2002. Denna målgrupp har ofta en helt annan referensram om vad som är oacceptabel behandling och våldet blir ofta normaliserat redan från tidig ålder. Många av dessa kvinnor och barn utsätts för grova kränkningar och våldsbrott. Våldsutövaren är oftast inte en ensam individ och detta ökar risken för systematiska kränkningar och våldshandlingar mot kvinnor och barn med svåra konsekvenser som följd under en lång tid. Dessutom minskar benägenheten att söka hjälp och insynen från myndigheter minskar då familj/släkt försvarar kränkningar och våld mot enskilda. Denna målgrupp är oftast mycket krävande och bara en person kan behöva flera timmars stöd i veckan. Än mer sårbara är målgruppen som har en intellektuell funktionsnedsättning som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld då deras förmåga att själv söka hjälp är mycket begränsad dels på grund av den kognitiva nedsättningen och dels för att våldsutövaren ofta är den utsattas personliga assistent.

En av de grövsta våldshandlingarna av de barn som TRIS möter är könsstympning vilket ungefär hälften av de kvinnor och barn TRIS kommer i kontakt med har blivit utsatta för. Sällan vet målgruppen att det de utsätts för är olagliga handlingar och att de har rätt till stöd och skydd.

För att förmå dessa kvinnor att söka hjälp krävs ofta ett långtgående motivationsarbete då majoriteten av kvinnorna har bristande tillit till samhällets olika myndigheter. Förutom samtalsstöd är målgruppen även i behov av praktiskt stöd; så som hjälp med myndighetskontakter, hjälp med att fylla i diverse blanketter, bostadssökande, migrationsärenden m.m. Exempelvis möter TRIS många flickor och kvinnor som är könsstympade och behöver hjälp med att kontakta kvinnokliniken; oftast är de också i behov av att någon från TRIS följer med.

Syftet med TRIS öppna stödverksamhet är därför att erbjuda målgruppen professionell och evidensbaserad stöd- och motivationssamtal genom bokade respektive drop-in tider med kvalificerade socionomer. Utöver fysiska möten är syftet att erbjuda chatt, telefonjour samt hjälp med att slussas vidare till andra myndigheter för att få den hjälp och det skydd de är i behov av. Att arbeta med våldsutsatta kvinnor och barn ökar risken för sekundär traumatisering av vårdgivarna. Syftet är även att kunna erbjuda anställd personal professionell handledning för att trygga personalens arbetsmiljö och öka personalens förutsättningar att ge kvalitativt och professionellt stöd.

Målgrupp

- Kvinnor och barn (med eller utan intellektuell funktionsnedsättning) som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld
- Pojkar som utsätts/förväntas utsatta andra för hedersrelaterat förtryck och våld.

Mål

- Att i ett tidigt skede upptäcka barn, ungdomar och kvinnor som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld (SCN, UTN, AMN, KTN)
- Att målgruppen stärks till att våga berätta om sin utsatthet (SCN)
- Att erbjuda målgruppen rådgivande, stödjande och motiverande samtal på flera språk och anpassad för intellektuell funktionsnedsättning (SCN)
- Samarbetet med kommunens befintliga verksamheter (ex. IFO, Nexus, Råd- och stöd) ska stärkas (SCN)
- Samarbetet med andra sociala ideella verksamheter ska stärkas (ex. Kvinnojouren, tjejjouren, Kvinnobyrå Uppsala stadsmission (SCN, AMN)

Genomförande

För att målgruppen ska våga berätta om sin utsatthet och få hjälp med myndighetskontakter kommer TRIS att erbjuda drop in tider samt bokade samtal för stöd- och motivationssamtal 2-3 gånger i veckan. För att vara mer lättillgänglig kommer TRIS att erbjuda målgruppen journalsamtal alla vardagar 9-17 via TRIS jourtelefon samt chatt en kväll i veckan. Genom jourtelefon och chatt kan målgruppen få stöd och hjälp och samtidigt vara anonyma.

Dokumentation

Andelen hjälpsökande, vilken typ av stöd individen sökte samt vilken insats individen fick kommer att statistikföras. TRIS kommer att vid längre insatser fråga den stödsökande hur denna har upplevt TRIS stöd.

Kvalitetssäkring och utveckling av TRIS verksamheter

TRIS bedriver ett professionellt arbete i Uppsala kommun och vänder sig till en social utsatt grupp med en komplex problembild. Detta kräver i första hand personal som har stor kompetens inom TRIS olika verksamhetsområden och har arbetat med målgruppen kvinnor och barn som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld. De medarbetare som arbetar inom grundverksamheten har flera års erfarenhet av att arbeta med hedersrelaterat förtryck och våld. Samtliga har socionomexamen eller annan relevant högskolekompetens. TRIS metod- och utvecklingsverksamhet är också knuten till forskare på Stockholms universitet. Kompetent personal med adekvat utbildning, liten personalomsättning, säkerställda aktiviteter och standardiserade och evidensbaserade metoder är grunden för en stabil och kvalitetssäkrad verksamhet.

Verksamheten på TRIS följer en modell för kvalitetssäkring som är anpassad för ideella föreningar. Det innebär i korthet att en arbetsgrupp inom föreningen har som ansvar att kvalitetssäkra föreningens olika delar. TRIS har påbörjat arbetet med kvalitetssäkring och kommer att fortsätta att utveckla det. Exempel som kan nämnas är:

- Organisationens struktur (styrelse, revisor, valberedning).
- Organisationens offentliga dokument (verksamhetsberättelse/plan, budget, projektansökningar).
- Utvärdering och uppföljning av verksamheten.
- Personalfrågor (personalpolicy, handledning, kontrakt och utbildning).
- Projekt (projektplan, projektkonometri, utförande).
- Demokrati (medlemsinflytande, öppenhet, attityder och värderingar)
- Säkerhet (anställda och hjälpsökande)
- Informationssäkerhet/IT-säkerhet
- Material och utrustning

TRIS verksamhet kommer att följas upp jämt mot samtliga aktuella nämnder: Arbetsmarknadsnämnden (AMN), Utbildningsnämnden (UBN), Socialnämnden (SCN) och Kulturnämnden (KTN).

Åtaganden av Uppsala kommun

Uppsala kommun åtar sig inom ramen för detta partnerskap att:

Samtliga nämnder inom partnerskapet

- Verka för att informera om TRIS och detta partnerskap på uppsala.se
- Bidra med marknadsföring av verksamheterna så att målgrupperna hittar/får kännedom om verksamheterna.
- Använda TRIS kompetens och kunskaper för att utveckla kommunens verksamheter inom området
- Informera och öka kunskapen om TRIS verksamhet i den kommunala organisationen.
- Förenkla ingången och kontakten med kommunen
- Visa respekt för varandras roller och respekt för det civila samhällets självständighet och oberoende.
- Bidra med erfarenheter och kompetenser till TRIS.
- Erbjudna TRIS platser vid kommunens utbildningstillfällen inom av detta partnerskap berörda verksamhetsområden.
- Verka för att det ska finnas ett övergripande nätverk bestående av representanter från TRIS och de kommunala verksamheter som omfattas av partnerskapet i syfte att ha ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring berörda målgrupper.
- Verka för att anordna gemensamma seminarier inom områden som berör partnerskapet.

Socialnämnden:

- Särskild god kommunikation med verksamheter som ligger inom socialnämndens ansvarsområden.
- Ökad samverkan mellan TRIS och socialförvaltningen vid ärenden som berör målgruppen.
- I samverkan med TRIS ta fram en rutin/handlingsplan i ärenden där man misstänker hedersrelaterat förtryck och våld.

Utbildningsnämnden:

- Säkerställa alla barns rätt till simundervisning.

Arbetsmarknadsnämnden

- Öppna upp för samarbeten gällande arbetsträning, praktik och sommarjobb för TRIS målgrupp, exempelvis för kvinnorna inom Livscirkeln samt deltagare i den öppna verksamheten.

Kulturnämnden

- Förenkla möjligheten för TRIS att få låna lokaler till verksamhet som TRIS ska bedriva inom nämndens ansvarsområde och inom ramen för detta partnerskap.
- Vid planering av fritids- och kulturaktiviteter samt evenemang uppmärksamma målgruppernas särskilda situation och behov.
- Dialog med TRIS vid större evenemang så att TRIS målgrupps behov omhändertas.

Organisation och samverkan

Partnerna bär enskilt ansvaret för sin del av insatserna. Uppsala kommun bär ansvar för sin del i partnerskapet samt för att skapa förutsättningar för god samverkan med relevanta verksamheter inom kommunen.

De olika insatserna är tätt kopplade till varandra och de fyller olika behov som målgrupperna har. God samverkan krävs för att insatserna ska skapa en helhet och för att undvika dubbelarbete. Samverkan ska vid behov ske med verksamheter inom Uppsala kommun och med andra aktörer inom det civila samhället.

Kommunikation

Insatserna kräver kontinuerlig dialog mellan parterna.

Styrnings- och ledningsorganisation:

Varje organisation ansvarar för att utse representanter med mandat att fatta beslut till styrgrupp, samverkansgrupp och arbetsgrupper.

Styrgrupp

Utgörs av de ansvariga företrädarna för parterna.

- Styrgruppen ansvarar för att den gemensamma målsättningen och att intentionen i den ingångna överenskommelsen följs.
- Styrgruppen ska upprätta årlig handlingsplan som beskriver insatser, former för uppföljning och redovisning till berörda nämnder och till TRIS.
- Styrgruppen följer upp verksamheten via verksamhetsrapporter vid minst två tillfällen per år.
- Styrgruppen ansvarar för att kontinuerligt informera samverkansgruppen.
- Styrgruppen för dialog om förändringar i överenskommelsen.
Vid beslut om förändringar av insatser eftersträvas att beslut fattas i konsensus. Om enighet vid beslut inte nås är det TRIS som har avgörandet.
- Parterna bär enskilt ansvaret för sin del av insatserna.
- TRIS verksamhetschef eller den hen sätter i sitt ställe ansvarar för kallelse och dokumentation av styrgruppens arbete.

Samverkansgrupp

Samverkansgruppens syfte är att möjliggöra ett gemensamt erfarenhets- och kunskapsutbyte och att kontinuerligt få information kring IOP-insatserna.

Parterna representeras företrädesvis av nämnderna utsedda kontaktpolitiker, av representanter från styrelsen för TRIS och av för IOP ansvariga kommunala tjänstemän.

- TRIS ansvarar för kallelse och dokumentation av gruppens arbete.
- Samverkansgruppen ska mötas regelbundet med lämpligt intervall.
- Gruppens representanter ska säkerställa att insatserna utförs enligt överenskommelsen, ska informeras om eventuellt uppkomna problem och vid behov lyfta frågor till berörd kommunal nämnd och/eller TRIS styrelse.
- Samverkansgruppen ansvarar för att det sker en gemensam kunskapsinhämtning och kunskapsöverföring till verksamheter i den egna organisationen och andra organisationer i Uppsala kommun.
- Förtroendevalda i gruppen ansvarar för återkoppling och kunskapsöverföring till sin nämnd/styrelse.

Arbetsgrupp

Styrgruppen kan vid behov besluta att tillsätta en särskild arbetsgrupp för mer löpande frågor. Arbetsgruppen ansvarar i sådant fall mot styrgruppen.

Kunskapsinhämtning och uppföljning

Partnerskapet innebär också en kunskapsinhämtning där vardera parten förbinder sig att bidra. Styrgruppen ska i detta syfte göra en årlig sammanställning av de verksamhetsrapporter som upprättats under året. Sammanställningen utgör även underlag för ekonomisk uppföljning.

Finansiering och betalningsvillkor

Överenskommelsen baseras på en ramfinansiering av alla insatser beskrivna i denna överenskommelse. Utöver denna summa tillskjuter TRIS egen resursinsats i form av arbetsledning, lokaler, overhead, administration, kompletterande stödresurser och volontärer.

Detaljerad budget med fördelning mellan berörda kommunala nämnder framgår av **bilaga 1**.

Överenskommelsens ekonomiska stöd regleras årligen i enlighet med Uppsala kommuns årliga budgetbeslut. Det ekonomiska stödet fastställs i enlighet med uppräknade berörda nämnders kommunbidrag i av kommunfullmäktige fastställd budget. Stödets nivå för nästkommande kalenderår ska inte understiga stödet för innevarande kalenderår.

Det ekonomiska stödet från Uppsala kommun år 2017 fastställs till 1 785 000 kronor med fördelning mellan social-, arbetsmarknads-, kultur-, - och utbildningsnämnderna enligt bilaga 1

Rekvision av det ekonomiska stödet sker tertialvis.

Period för överenskommelsen

Överenskommelsen gäller från 2017-01-01 till 2019-12-31. Om part vill säga upp överenskommelsen i förtid gäller 9 månaders uppsägningstid.

Överenskommelsen kan förlängas med tre kalenderår om parterna skriftligen är överens härom före överenskommelsens utgång.

Omförhandling, hävning samt tvist

Alla parter kan påkalla omförhandling av bestämmelse i denna överenskommelse.

Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget sker ska parterna innan förändringarna genomförs föra en dialog i styrgruppen för godkännande av eventuella ändringar. Om någon av parterna inte uppfyller villkoren för överenskommelsen eller brister i sina åtaganden, eller det råder väsentligt förändrade omständigheter så ska alla medverkande parter föra en dialog om huruvida överenskommelsen kan fortsätta.

Part kan häva denna överenskommelse om någon motpart inte fullföljer sina åtaganden och rättelse inte sker utan dröjsmål

Om meningsskiljaktigheter uppstår ska dessa i första hand lösas genom dialog mellan parterna.

Det är styrgruppen som ansvarar för att dialog och omförhandling sker om part begär det eller om det annars är påkallat.

Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till denna överenskommelse samt dess bilagor ska för att vara giltiga vara skriftliga och undertecknade av berörda parter.

Bilaga 1

Budget

TRIS- TJEJERS RÄTT I SAMHÄLLET: FÖREBYGGANDE VERKSAMHET		
	2016	2017
INTÄKTER		
Uppsala Kommun Arbetsmarknadsnämnden	400 000	408 000
Uppsala kommun Socialnämnden	650 000	663 000
Uppsala Kommun Kulturnämnden	300 000	306 000
Uppsala kommun Utbildningsnämnden	350 000	357 000
Totala intäkter Uppsala kommun	1 700 000	1 734 000
Övriga medel/TRIS egen insats ¹	1 580 000	1 601 500
TRIS egeninsats i form av frivilligtimmar ²	900 000	1 000 000
Summa intäkter (ink frivilligtimmar)	4 180 000	4 335 500
Summa intäkter (ex. frivilligtimmar)	3 280 000	3 335 500
PERSONAL		
3 * verksamhetsledare/socionom/samordnare lönekostnader (inkl. sociala avgifter, semestersättning, försäkringar)	1 600 000	1 650 000
Administration (inkl. social avgift, semesterersättning, försäkringar)	170 000	175 000
Externa tjänster	150 000	150 000
Utbildning/möten/nätverk	50 000	50 000
Handledning	50 000	50 000
LOKAL		
Lokalhyra	250 000	250 000
El	20 000	20 000
Städning	60 000	60 000
Förbrukningsmaterial	50 000	50 000
Övriga lokalkostnader	15 000	15 000
AKTIVITETER³		
Läxhjälp/träffpunkt	120 000	120 000
Sommaraktiviteter	40 000	40 000
Kvinnogrupper	145 000	145 000
Råd och stöd	35 000	35 000
Simning	150 000	150 000

¹ Innefattar medel från bland annat socialstyrelsen och diverse stiftelser/fonder.

² Räknat på 175kr/frivilligtimme

³ I aktivitetskostnader så ingår bland annat trivselkostnader, resor, inträden, vissa material, externa lokalhyror m.m.

Annonsering och marknadsföring	20 000	20 000
ADMINISTRATION		
Studie- och kontorsmaterial	60 000	60 000
Tidningar, facklitteratur	10 000	10 000
Telefoni	40 000	40 000
Datauppkoppling/IT	100 000	100 000
Ekonomi och bokföring	100 000	100 000
FRIVILLIGA		
Frivilligtimmar	900 000	1 000 000
Utbildning till frivilliga	30 000	30 000
Kost till frivilliga	15 000	15 000
Summa kostnader (ink, frivilligtimmar)	4 180 000	4 335 000
Summa kostnader (ex. frivilligtimmar)	3 280 000	3 335 500

Underskrift

Denna överenskommelse är upprättat i likalydande exemplar där parterna tagit var sitt original.

Uppsala kommun

Socialnämnden

Namn/titel

Arbetsmarknadsnämnden

Namn/titel

Kulturnämnden

Namn/titel

Utbildningsnämnden

Namn/titel

TRIS- tjejjers rätt i samhället

Namn/titel
